

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Delectationis necessitas oritur ex infirmitate voluntatis, quâ fit ut nihil boni amplecti possit nisi delectet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT SEPTIMVM.

Delectationis necessitas oritur ex infirmitate voluntatis, qua fit ut nihil boni amplecti possit, nisi delectet.

QUAE cum juxta sancti Augustini sensum perspicua & certa sint, merito quari potest, propter quid delectatio victrix esse debeat, ut tentatio superari possit: vel opus justitiae ab humana voluntate fieri? Liberum enim voluntatis arbitrium videtur sua naturali indifferentia posse se vertere quo voluerit, viresque suas exercere quantas voluerit, quamvis vel nulla vel non tanta delectatione, quanta opposita est mulceatur.

Ad quaestionem istam responderetur, jam olim visum fuisse Philosophis gentilibus, & quotquot inter Christianos eorum principia nimis profunde intiberunt, non posse voluntatis libertatem, ad unam partem trahi, quantum rationis usus integer manet. Ex quorum placitis Iulianus dixit: *Hominem sentire ingenia sua motibus, dare leges: hominem non posse ad duci voluntate captiva, quibus tanquam haereticis dogmatibus Christiana libertate reclamabat Augustinus, utpote quibus divinae gratiae necessitas, qua tentationibus & ingentis motibus resistimus, ne ipsis voluntas nostra consentiat, funditus evertatur. Ex istdem placitis nunc libertas illa voluntatis humanae à nonnullis tam superbe praedicatur, ut putent eam vigente ratione, nulla posse tentatione superari. Sed juxta sancti Doctoris castissima principia, de quibus aibi latius diximus, per illa dogmata in fundamenta Christianae religionis impingitur. Nam istud *regnum* inter eos tam decantatum, quod alioquin libertas arbitrij destruat, juxta propria eorum principia, quibus docent ad libertatem arbitri contrarietatis indifferentiam non esse necessariam, vel ut inane ludibrium ab intuentium consideratione dispareret.*

Dico itaque juxta sancti Augustini mentem constantissimam & sepe declaratam, idcirco in ista cum tentationibus dimicatione, magnam adeoque majorem ac victricem delectationem calestem esse necessariam, ut delectatio terrena superetur, quia alioquin voluntas tam magnas volendi vires adhibere non potest, seu, ut schola loquitur, tam intense ac fortiter velle non potest, quantum necesse est ut tentatio seu delectatio opposita superetur. Nimis enim absurdum est, exstimare quod voluntas sua sola volenda libertate possit quodlibet infernum voluptatis dolorisve impedimentum superare. Hoc enim ipsis fidei fundamentis adversatur, quae docet, hominem per peccatum in infirmitatem voluntatis collapsum esse: ex qua factum est, ut plus quam dici possit, ad superandos animi motus imbecillis sit, & ad hoc imprimis gratia Salvatoris ei

A necessaria. Quid autem ineptius, & à veritate alienius, quam homini fractis viribus imbecilli tantas vires dare, quantas vix sanus habuit? Quid enim sano excellentioris roboris tribui potest, quam ut quidquid ei foris & intrinsecus in ipsa voluntate repugnauerit, sola sua libertate devincat? Hoc & ipsi repugnat, experientia quotidiana qua testatissimum esse sentimus & scimus, hominem optimo proposito contra libidines suae carnis armatum, dum titillationibus destituitur, mox libidine saviente gementem & flentem praebere manus, & ingenuè confiteri se nisi gratia subveniat, tam sevis tentationibus non posse resistere. Hoc & solemnissime, & per universas Augustini lucubrationes sparsae & densissime asserae doctrinae repugnat directissime, qua sexcenties tradit, hominem ante gratiam sub lege constitutum, non solum non posse concupiscentiarum carnalium vincens motibus esse parem, sed etiam legis accessu, quo juvari posse videtur, gravius fieri peccatorem. Hoc & ipsi scopo Dei, quo genus humanum sub lege, cum concupiscentijs per peccatum accersitis pignare permisit, ut per peccatorum multitudinem, illa humana & Philosophica superbia frangeretur, qua de liberi arbitrij viribus contra tentationes exerendis fidunt, ut agnita propriae voluntatis infirmitate, consequenter necessitatem gratiae medicinalis agnoscerent. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, Deus sibi sum mutans in similitudinem carnis peccati, ut iustificatio legis impleteretur, in nobis. Hoc & Ecclesiae totius precibus refragatur, quae nihil ardentius orat, quam ut voluntas roboretur, cujus unusquisque imbecillitatem, resistendo carnalibus motibus, experitur. Vnde Augustinus: *Per hanc (gratiam) etiam fit ut ipsa bona voluntas, quae iam esse cepit augeatur: & tam magna fiat ut possit implere divina mandata, c. 25.*

C *qua voluerit, CVM VALDE PERFECTEQVE voluerit. Ad hoc enim valet, quod scriptum est: si volueris, conservabo mandata: ut homo qui voluerit, & NON POTVERIT, nondum se plene velle cognoscat, & ore: ut habeat tantam voluntatem quantum sufficit ad implenda mandata. Sic quippe ad utatur ut faciat quod iubetur. Ecce oratur ab Ecclesia non ut faciat quod jam possit & in sua jara sit potestate, hoc enim orare juxta sapientissimum Doctorem stultorum est; non ut voluntas fiat supernaturalis, non ut facilius faciat, quod per se possit, sed ut voluntas augeatur, ut voluntas tam magna fiat ut possit, ut plene velit, ut tantum velit quantum sufficit, ad implenda mandata. SIC ENIM ADIVVATVR, ut faciat quod IUBETVR. Et quid orat aliud, quando adjuvari orat ut faciat quod iubetur, nisi ut*

non DELECTABAT? Illa enim est gratia qua quis adjuvatur ut faciat quod iubetur, juxta illud Augustini quod supra diximus: Cum ab illo illius adiutorium deprecamur, ad faciendam perfectamque institutam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, ut SVAVE FACIAT, QVOD NON DELECTABAT? Itaque sanctissimus Doctor singularia quæque, non supernaturalia, sed moralia mandata percurrrens, à quibus faciendis per oppositas terrenarum concupiscentiarum delectationes revocamur, quasi ex professo, superbissimam illam Philosophorum opinionem refutandam suscepisset, qua putant se sua voluntatis libertate, posse tentationibus ad transgressionem impellentibus resistere, atque ingenitis motibus dare leges, quamdiu rationis ulus perdura verit, elegantissimè ipsos solidissimèq; redarguit: Cum ergo verum sit quod dicit: si volueris conservabis mandata, quare querit in ore suo dari custodiam, similis ei qui dicit in Psalmo: Pone Domine custodiam ori meo? Quare non ei sufficit mandatum Dei & voluntas sua: quandoquidem si voluerit, conservabit mandata? Quam multa Dei mandata sunt contra superbiam? IAM NOVIT EA; SI VOLVERIT, conservabis mandata. Quare ergo paulo post dicit: Domine Pater & Deus vita mea, elationem oculorum ne dederis mihi? Iam dixerat ei lex: Non concupisces, vult ergo & faciat quod iubetur: quoniam si voluerit conservabit mandata. Quare sequitur & dicit: Concupiscentiam averte à me? Contra luxuriam Deus quatuor mandavit? Faciat ea, quia si voluerit conservabit mandata. Quid est quod clamat ad Deum, ventris appetitio, & concubitus ne apprehendat me?

Iam vide quid ad istam difficultatem dissolvendam respondeat Augustinus, in qua postulat aliquis adiutorium Dei, quasi sine illo non possit facere quod iubetur, & tamen hoc ipsum si voluerit, facit; si hac ei presentem diceremus, rectissimè nobis responderet & diceret: Ex ista oratione mea qua hoc à Deo peto, intelligite quomodo dixerim: SI VOLVERIS CONSERVABIS MANDATA. Certum est enim nos mandata servare si volumus: sed quia preparatur voluntas à Domino, ab illo petendum est, UT TANTUM VELIMUS, QUANTUM SUFFICIT, ut volendo faciamus. Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus bonum. Certum est nos facere cum facimus sed ille facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati qui dixit, faciam ut in iustificationibus meis ambuletis & faciat. Quibus præclarissimis verbis divina veritate lucentibus nos docere vult Augustinus, quando Scripturæ de quocumque præcepto dicunt: Si volueris, conservabis mandatum, nullo modo sensum esse ut Pelagiani, & huius quoque temporibus multi putant, quod iam hoc ipso quo mandatur, & homo habet liberum voluntatis arbitrium, possit istud mandatum facere, tantummodo si voluerit. Nam quid stultius quam

orare ut facias quod in potestate habeas? Sed lenis est quod mandatum istud non nisi libero arbitrio voluntatis implendum sit, quamvis teipsum nunc neque faciendi potestatem habeas,

neque voluntatem, adeoque per teipsum quantumlibet conatus fueris, habere non possis. Nam idcirco vocibus & gemitibus pulsamus Deum, ut si non possumus, tribuat potestatem, hoc est, plenam fortemque voluntatem; aut si nec volumus, tribuat voluntatem. Sic enim tribuit & velle, & posse, & facere quando miseretur. Nam & velle mandatum, & posse, & facere, non est aliud quam fortiter pleneque velle. Nimis autem exorbitant à tramite veritatis, qui talia, quia voluntate, seu volendo tantum peragenda sunt, à seipsis fortiter tantum conando, se habere posse delirant, & adhuc intolerabilius, qui etiam Ethnicos & Paganos, quamdiu rationis vigor durat, hoc posse sui arbitrij libertate contendunt. Nam ad hoc ipsum præstandum imbecillibus gratia Salvatoris in mundum venit: Idcirco tamen inbet aliqua qua non possumus, ut noverimus quid ab illo petere debeamus, ipsa est enim fides, que orando impetrat quod lex imperat. Et quid est illud quod non possumus, nisi Deus adjuverit? Quid est quod ab illo petere debemus? Quid est quod fides orando impetrat? Nempe hoc ipsum quod lex imperat; quod non est aliud, quam velle, & fortiter velle. Hoc ipsum ergo non possumus, nisi orando impetretur, juxta illud Augustini toties iteratum: Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus bonum. Certum est nos facere, & consequenter posse cum facimus, sed ille facit ut faciamus & consequenter ut possimus, præbendo vires efficacissimas voluntati: Nempe ut qui voluerit & non poterit, nondum se plene velle cognoscit, & vult ut habeat tantam voluntatem quantum sufficit ad implenda mandata. Si enim adiuvatur ut faciat quod iubetur.

Hæc igitur volendi imbecillitas quæ ex terrenarum rerum delectationibus deorsum voluntatem ad creata atque carnalia diligenda deprimentibus nascitur, vera causa est, cur delectatio contraria iustitiæ seu operis boni quod præcipitur, necessaria sit, qua sublevatur animus vel fortiter velle possit, quod iam tenuiter vult, vel etiam velle quod non vult, Cujus delectationis suavitatis, nisi Deus voluntatem deliniverit, nonquam poterit, ipsius præcepti iustitiam vel implere vel velle: sed si quos actus circa præceptum exercere videatur, non nisi in terrenarum concupiscentiarum ac delectationum, vel proprii saltus fructum terminabuntur. Cælestis enim illa suavitas mollit viam, ut voluntas ex carnalium rerum vilco emergere possit, & seipsam in iustitiam diligendam figere. Cum enim non possit motus nisi ab immobili fieri, suavitas illa immobilem quodammodo, reddit animum, ut possit in motum liberum spiritualis voluntatis ac dilectionem erumpere. Ex quo consequenter fit ut si illa desit, voluntas veluti torpens ac mortua nihil omnino boni amplecti possit: quemadmodum etiam è contrario, nihil in carnalibus diligendis proficere potest, nisi quod eam ante delectaverit. Quæ quidem omnia non solum ex principiis quæ supra de delectatione sanctus Augustinus tradidit, manifestè conse-

Lib. 2. de per.
seris. c. 19.

Lib. de grat.
& lib. arbit.
cap. 16.

Lib. de grat.
& lib. arbit.
cap. 16.

Lib. de nat.
& grat. c. 18.

Lib. de gra.
& lib. arbit.
cap. 16.

confectanea sunt, sed etiam apertissimis verbis alijs in locis ex professo docet. Nam in libro secundo de peccatorum meritis, disputans unde fiat, quod homines nolint benefacere, causam unam dicit esse ignorantiam boni, cui contraria est cognitio boni; sed ista quamvis sit etiam gratia Dei; non tamen illa proprie dicta per quam fit ut voluntas velit & operetur id quod per legem instructa jam bonum & faciendum esse cognoscit. Alteram & propinquiorem causam assignat; infirmitatem voluntatis. *Nolunt homines facere quod iustum est, siue quia latet an iustum sit, siue quia non delectat. Tanto enim quodque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius.* Ex quo statim concludit: *Ignorantia igitur & infirmitas vitia sunt quae impediunt voluntatem ne moveatur ad faciendum opus bonum vel ab opere malo abstinendum.* Et in Enchiridio ad Laurentium: *Diaboli ex causis peccamus aut non videndo quid facere debeamus; aut non faciendo quod debere fieri iam videmus. Quorum duorum illud ignorantia malum est, hoc infirmitas.* Et in utroque loco veram infirmitatis medicinam docet, esse delectationem iustitiae, quae facit nos eo ardentius velle, quo ardentius delectamur. In quaestione vero secunda libri primi ad Simplicianum, cum accuratè investigaret, unde contingat quod unus pro alio credit, cum omnibus liberum arbitrium datum sit, rem totam in divinam voluntatem & ex ea profluentis cardinem delectationis refert: *Præcipitur ut credamus, inquit Augustinus, ut dono accepto Spiritus sancti per dilectionem bene operari possimus. sed quis potest credere nisi altissima vocatione, hoc est, altissima reformatione tangatur? Sed quia responderi posset illa reformatione posita, iam liberae voluntatis esse credere, si voluerit pergit profundius radicem querere: Quis habet in potestate tali visio attingi mentem suam quo eius voluntas moveatur ad factum? QVIS AUTEM ANIMO AMPLECTITUR ALIQUID QUOD EUM NON DELECTAT? Aut quis habet in potestate, ut vel occurrat quod eum delectare possit, vel delectet cum occurrerit? Cum ergo nos ea delectant quibus proficimus ad Deum, inspiratur hoc & praebet gratia Dei, non nutu nostro & industria, aut operum meritis comparatur. Ecce clarissime & exterrissime traditum, neminem posse amplecti aliquid quod eum non delectet; hanc delectationem non esse in hominis potestate; hanc inspirari gratia Dei, non nutu nostro aut operum meritis comparari. Ut liquidissime intelligeremus, idcirco delectationem tanquam gratiam Dei tantoperè ab Augustino commendari, quia est animo instar olei aut pinguedinis ejusdam, sine qua cardo voluntatis torqueri aut moveri nullo pacto ad bonum potest. Unde istam fortassis attendens Propheta similitudinem in Psalmo dixit: *Sicut adipe & pinguedine repletur anima mea: Nam & effectus statim jungitur: Et labijs exultationis laudabit os meum.* Ne vero sanctus Augustinus temere tam absolutam de re tanta sententiam, quae universos humanae voluntatis motus tangit,*

A pronuntiasse videretur iterum interiectis patiens eundem scrupulum movet fortassis videlicet ex aliqua voluntatis distantia contingere, quod unus pro alio fidem apprehendat sibi praedicatam: *Restat ergo ut voluntates eligantur, sed istud tanquam sibi perspectissimam retundens veritate, quaestionem adhuc absolutiori auctoritate definiens: SED VOLUNTAS IPSA, NISI ALIQUID OCCURRAT QUOD DELECTET ATQUE INVITET ANIMVM, MOVERI NVLLO FACTO POTEST. Hoc autem ut occurrat, NON EST IN HOMINIS POTESTATE.*

Et ista quidem scripsit Augustinus, cum primo fidem esse donum Dei, Deo revelante percepit: cum tamen delectationis necessitatem ad omnes humanae voluntatis effectus, nunquam non asseruisse atque ex professo tanquam rem certissimam docuisse videatur. Nam unde alioquin verum est id quod in sermone quarto de verbis Apostoli dicit: *Tunc discite ut faciam si in TVA SUAVITATE docui me; nisi quia nemo animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Unde alioquin verum est quod in sermone quinto dicit: Nolo, non facio. Para QVIA DELECTAT, non facio. Habeo cui condelector; nisi quia nemo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Et unde alioquin verum est quod in sermone decimo quinto dicit: ILLE NISI PRIOR DET SUAVITATEM terra nostra non habebit nisi fertilitatem; nisi quia nemo animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Et unde alioquin verum est, quod in sermone decimo-septimo dicit: Interrogo utrum ames inistiam: respondebis amo. Quos non responderes veraciter, nisi te aliquatenus delectaveret. Et resolutissime causam subjicit: NON ENIM AMATUR NISI QUOD DELECTAT, nisi quia nemo animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Et unde alioquin verum est, quod in Psalmum sexagesimum quartum dicit: *Celis contanti & terrenti, si non te delectet ille, qui prior passus est ut tibi exitum faceret.* Et in Psalmum octogelimum quartum: *Nisi Deus pluerit suavitatem delectationis quid prodest quod seminatur? Hoc est Domini dabit suavitatem, & terra nostra dabit fructum suum? Et in Psalmum octogelimum quintum: Si nulla iucunditas, deficiamus; ergo iucunditatem aspergat & de dulcedine iucunditatis perducatur nos ad sedem securitatis.* Et in Psalmum centesimum vigesimum septimum: *Nisi haberes aliquam suavitatem panis ille (doloris) nemo illum manducaret; unde haec, inquam, vera sunt, nisi quia nemo animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Et unde alioquin verum est, quod in libro sexto de musica dicit: Non enim amor temporalium expugnaretur nisi aliqua suavitate aternatum: Et in libro quarto de doctrina Christiana: Quis tenetur ut audiat si non delectetur? Et libro secundo ad Bonifacium: Tunc bonum concupisces incipit, Et in libro de gratia Christi: Hoc modo quisquis discit per suavitatem omnino agit, quicquid agendum didicerit. Et in libro de Spiritu & littera: Cum id quod agendum est caperit non latere, nisi etiam delectet & amoret, non**

Ita refertur lib. de praedict. ss. cap. 4.

Serm. 4. de verb. Apost. cap. 8.

Serm. 5. c. 9.

Serm. 15. c. 7.

Serm. 17. c. 3.

In Psal. 64.

In Psal. 84.

In Psal. 83.

In Psal. 127.

Lib. 6. de musica cap. 11.

Lib. 4. de doctr. Christi. cap. 26.

Lib. 2. ad Bonif. cap. 9.

Lib. de grat. Christi c. 13.

Lib. de spir. c. 3.

lib. 1. c. 17.

lib. 1. c. 17.

lib. 1. c. 17.

lib. 1. c. 17.

lib. 1. c. 17.

non agitur, non suscipitur; nisi quia nemo animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Et unde alioquin verum est, quod in libro secundo de peccatorum meritis dicit: *Nolumus homines facere quod iustum est, sive quia latet an iustum sit, sive quia non delectat.* Nisi quia nemo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Denique ut paucis multa comprehendendo finiam, unde alioquin verum est, quod paulo ante toties repetivit, in conspectu temptationum necessarium esse, si victores esse volumus, ut quoquid delectatio, aut dolor impedit delectatio ista caelestis superet; ut Deus faciat plus delectare quod praecepit, quam delectat quod impedit; ut plus delectet veritas quam aurum; ut maior sit delectatio sapientiae: ut quod male libet, vincente bona delectatione non fiat; ut contra suavitate noxiam suavitate benefica delectetur amplius continentia; denique quid dicit nos profecto vinci nisi accedente suavitate delectatio iustitiae vincit in nobis aliarum rerum delectationes; nisi quia nemo animo amplectitur aliquid quod eum non delectat, & nisi delectet, ut ait, voluntas moveri nullo pacto potest? Ex eadem enim radice nascitur ut in conspectu delectationum, non aliud animo amplecti, nec ad aliud amandum, sequendumque moveri possit, nisi quod vehementius delectaverit. Hac enim se niti lege consequentia, non semel ipsemet disertis verbis explicat, ut quando dicit: *Tanto quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit norimus, eoque delectamur ardentius.* Et quando dicit: *Non est consequens ut quod appetendum cognatumque fuerit appetatur nisi tantum delectet, quantum diligendum est.* Postremo quando ut nobis omnem scrupulum ambiguitatis eximeret, delectationem omnis operationis securae mensuram statuit, succinctissime clarissime, absolutissimeque pronuntians: *Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* Nimirum quia id quod amplius nos delectat, etiam amplius velimus ac diligamus necesse est, tanto enim quidque vehementius volumus, quanto delectamur ardentius; quod autem magis volumus ac diligimus, secundum id operemur necesse est. Unde quemadmodum hic dicit necesse esse, ut secundum id operemur quod amplius nos delectat; ita paucis interiectis in eodem loco adjicit, necesse esse ut id operemur atque sectemur, quod amplius dilexerimus, quia videlicet naturali ordine, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur: *Manifestum est certe secundum id nos vivere, quod sectati fuerimus, sectabimur autem quod dilexerimus.* Itaque si ex adverso consistant duo, praeceptum iustitiae & consuetudo carnalis, & utrumque diligatur, id sectabimur quod amplius dilexerimus. Si tantumdem utrumque diligatur, nihil horum sectabimur sed aut timore inuisi trahemur, in alteram partem; aut si utrumque aequaliter etiam timeamus, in periculo sine dubio remanebimus, fluctu dilectionis & timoris alternante quassati.

Quae cum ita sint, principiis praedictis Augustini consentaneum & consequentem esse quisque facile observare potest, quod delectatio, ut quis bonum velit, non ex natura boni aut supernaturalis operis, sed potius ex conditione volendi necessaria est. Voluntas enim sine delectatione velle aut moveri, ut Augustinus loquitur, nullo pacto potest, quod sane respectu cupidiliter operationis locum habet. Unde etiam in peccatis eadem necessitas delectationis ad volendum, ac maioris delectationis ad superandam oppositam delectationem reperitur. Nam hoc est quod ipse toties dicit: *Ratio nostra deduci ad consentanem peccati non potest, nisi cum delectatio nota fuerit.* Et: *Si Gra. dicit, nihil delectaverit illicitum, nemo peccaret.* Et, *quicquid est peccatorum in deo, in factis, in cogitationibus, non exoritur nisi ex illicita delectatione.* Et, *animus delectatione morbida vincitur, et pudore poenitendi peccari, dum plus delectat bonum aestimatio, quam iustitia poenitendi.* Et similia. Quod & ex ipso certamine delectationum oppositarum, in quo vehementior superat, ut supra vidimus, manifestum est.

lib. 2 de peccatorum meritis. c. 17.
Ibid.
lib. de spir. & lit. c. 35.
Expos. in Epi. ad Gal.

Expos. in Epi. ad Gal.
lib. 2 de
Ma. 14.
lib. 11
Fals. 14.
In Exhort. cap. 14.
lib.

LIB. DE PECCATORUM MERITIS

CAPVT OCTAVVM.

Quinto ostenditur, delectationem esse veram gratiam Christi, ex adiutorio perseverantiae in hac vita, & impeccabilitatis in caelo. Epilogus probationum praecedentium.

QVINTO denique, suavitatem caelestis delectationis esse veram Christi gratiam, qua medetur imbecillitati nostrae, inde quoque perspicue ostenditur, quod quemadmodum velle & fortiter velle ac vincere, ita etiam constanter ac perseveranter velle, imo impeccabiliter velle ex eadem delectatione proficitur. Quod eadem, perspicuitate atque doctrina securitate diversis locis Augustinus tradit. Nam istam

humanæ perseverantiae radicem innuit, quando de liberissima, fortissima, invictissima, perseverantissima Petri voluntate, quam dederat ei gratia, disputando concludit: *Voluntas humana non libertate consequitur gratiam, sed gratia potius libertatem.* & ut perseveret **DELECTABLEM** perpetuam & insuperabilem fortitudinem. Istam Angelicam immobilitatis & consequenter impeccabilitatis radicem apertissime designat in operibus contra Faustum. Cum enim tanquam

lib. de Civ. & gratia.